

Οι Παναγίες των Ελλήνων.

<https://www.tanea.ca/>.

Με μεγάλες τιμές εορτάζεται η Κοίμηση της Θεοτόκου σε διάφορα μέρη της Ελλάδας, αλλά και στο εξωτερικό, σε χώρες με συμπαγή παρουσία Ελλήνων Ορθοδόξων. Πάσχα του καλοκαιριού ονομάζει ο λαός το Δεκαπενταύγουστο, καθώς η Παρθένος Μαρία θεωρείται το ιερότερο πρόσωπο της Ορθοδοξίας.

Στην Τήνο, στην Παναγία Σουμελά, στο Άγιον Όρος, στα νησιά μας και σε κάθε άλλη γωνιά της χώρας, πλήθος κόσμου προσέρχεται στις Εκκλησίες για να ακολουθήσει τις περιφορές της εικόνας της Μεγαλόχαρης.

Αυτή είναι και η πιο γνωστή ονομασία της Παναγίας – προς τιμήν των θαυμάτων – αλλά και Φανερωμένη, χάρη στις εικόνες οι οποίες φανερώθηκαν στους πιστούς στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, κυρίως σε βράχους ή σπήλαια. Τόσο μεγάλη ήταν η χαρά όταν βρισκόταν μια εικόνα, ώστε χτιζόταν αμέσως ένα εξωκλήσι στο όνομα της Παναγίας και από τότε,

κάθε χρόνο, τελούσαν σειρά εκδηλώσεων στη μνήμη της, την ίδια πάντα μέρα. Λόγω της τοποθεσίας που βρέθηκε η εικόνα της ή όπου υπάρχει ο ναός της, της δίδονται επίθετα όπως, Παναγία η Σουμελά (στο όρος Μελά), Παναγία η Μελικαρού (στη Σκύρο), Παναγία η Φοδελιώτισσα (στο Φόδελε Ηρακλείου), Παναγία η Θαλασσινή (στην Άνδρο, σε βράχο μέσα στη θάλασσα), Παναγία η Ανέμη (στη Σαμοθράκη, επειδή φυσά δυνατός άνεμος στο ξωκλήσι της) κ.ά.

Πάνω από χίλιες είναι οι ονομασίες που έχει η Παναγία. Εκατοντάδες είναι οι παραδόσεις και οι θρύλοι που ο λαός με τη βαθιά και αταλάντευτη πίστη του της έχει αποδώσει.

Η Κοίμηση της Θεοτόκου ισοδυναμεί με τη μεγαλύτερη γιορτή του καλοκαιριού στην Ελλάδα, μιας και κάθε νομός ή μικρή επαρχία έχει τη δική της θαυματουργή εικόνα της Παναγίας. Ανάλογα με τα τοπικά έθιμα και τα παραδοσιακά προϊόντα της κάθε περιοχής, τα πανηγύρια ποικίλουν ως προς τον πλούτο και το είδος των εκδηλώσεων.

Η ΜΕΓΑΛΟΧΑΡΗ ΤΗΣ ΤΗΝΟΥ.

Στην Τήνο, η Μεγαλόχαρη αποτελεί κάθε χρόνο πανελλήνιο προσκύνημα, καθώς χιλιάδες προσκυνητές κατακλύζουν το νησί αυτή την περίοδο και ανηφορίζουν με κατάνυξη προς την εκκλησία της Θεοτόκου, προκειμένου να εκπληρώσουν το τάμα τους. Δεν είναι λίγοι αυτοί που διανύουν ολόκληρη την απόσταση από το λιμάνι μέχρι την είσοδο της εκκλησίας γονατιστοί, περνώντας κάτω από τον επιτάφιο με την εικόνα της Μεγαλόχαρης. Το αποκορύφωμα της γιορτής είναι η λιτάνευση της εικόνας της Θεοτόκου σε όλη την πόλη αμέσως μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας. Στην Τήνο το Δεκαπενταύγουστο τιμώνται και τα θύματα του υποβρύχιου Έλλη που τορπιλίστηκε από ιταλικές δυνάμεις ανήμερα της εορτής, μέσα στο λιμάνι.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΟΥΜΕΛΑ.

Στις πλαγιές του Βερμίου, κοντά στο χωριό Καστανιά, βρίσκεται το πνευματικό κέντρο του Ποντιακού Ελληνισμού, η Ιερά Μονή της Παναγίας Σουμελά. Η παράδοση αναφέρει ότι ο Ευαγγελιστής Λουκάς ήταν αυτός που χάραξε τη μορφή της Παναγίας πάνω σε ξύλο. Στο τέλος του 4ου αιώνα (380-386) ιδρύθηκε στο όρος Μελά της Τραπεζούντας, το

μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά, από τους μοναχούς Βαρνάβα και Σωφρόνιο, με μοναδικά εφόδια την πίστη, την επιμονή και την εργατικότητα.

Μέχρι το 1922, υπήρξε ο οδηγός, ο παρηγορητής, ο συμπαραστάτης, το καταφύγιο και ο εμπυχωτής των Ελληνοποντίων. Υπήρξε επίσης ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες διατήρησης της ελληνικής γλώσσας και ταυτότητας, καθώς και της αναζωπύρωσης της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης των πιστών.

Ο αναπάντεχος ξεριζωμός, ερήμωσε μαζί με τον αλησμόνητο Πόντο και τη Βίγλα της Σουμελιώτισσας. Με την ανταλλαγή, τα ιερά κειμήλια παραχωρήθηκαν και το 1931 τα ξέθαψε και τα έφερε στην Ελλάδα ο Αμβρόσιος ο Σουμελιώτης, ύστερα από ενέργειες του πρωθυπουργού Ελευθέριου Βενιζέλου προς την τουρκική κυβέρνηση του Ισμέτ Ινονού.

Από το 1952, αρχίζει η ελλαδική ιστορία της Παναγίας Σουμελά. Το 1951-1952 η εικόνα παραχωρείται στο σωματείο «Παναγία Σουμελά» Θεσσαλονίκης, το οποίο και άρχισε την ανέγερση της Μονής, σε ένα επίπεδο του Βερμίου, πάνω από το χωριό Καστανιά, που είχε παραχωρήσει δωρεάν 500 στρέμματα για την ανέγερση του Προσκυνηματος. Από τότε μέχρι σήμερα κάθε χρόνο, το τριήμερο του 15Αύγουστου, είναι πρωτοφανής η συρροή χιλιάδων προσκυνητών απ' όλα τα διαμερίσματα της χώρας και το εξωτερικό. Η περιφορά της Εικόνας, μέσα στο χώρο του ιερού προσκυνηματος, γίνεται με βυζαντινή μεγαλοπρέπεια και σύμφωνα με την Ορθόδοξη παράδοση, είναι μια από τις πιο συγκινητικές και κατανυκτικές ακολουθίες.

ΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ.

Οι καλόγεροι της μοναχικής πολιτείας του Άθω ονομάζουν το Άγιον Όρος «κλήρον ίδιον της Θεοτόκου» και «περιβόλι της Παναγίας». Σύμφωνα με τις μοναχικές παραδόσεις, η Θεοτόκος επισκέφθηκε το Όρος, όταν, πλέοντας για την Κύπρο μαζί με τον Ιωάννη τον Ευαγγελιστή για να επισκεφθούν τον Λάζαρο, αναγκάστηκαν εξαιτίας μιας μεγάλης τρικυμίας, από τις συνηθισμένες στη βορειοανατολική πλευρά του Άθω, να προσορμιστούν στη θέση όπου αργότερα ιδρύθηκε η Μονή των Ιβήρων. Στην περιοχή τότε δεν υπήρχαν άλλοι οικισμοί παρά τα ερείπια ενός ναού

του Απόλλωνος. Η Παναγία, κατά την παράδοση, ενθουσιάστηκε με το μοναδικό τοπίο του Άθω και ζήτησε από το Γιο της να της δωρίσει τη χερσόνησο. Τότε, σύμφωνα με την παράδοση, ακούστηκε η φωνή του Χριστού, που αφιέρωνε αιώνια τον Άθω στην Παναγία: «Έστω ο τόπος ούτος κλήρος σος και περιβόλαιον σον και παράδεισος, έτι δε και λιμήν σωτήριος των θελώντων σωθήναι». Από τότε αφιερώθηκε το Όρος ως «κλήρος και περιβόλι της Παναγίας».

ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΟΣΜΟΣΩΤΕΙΡΑ.

Στο νοτιοανατολικό άκρο του Νομού Έβρου, δίπλα στον ομώνυμο ποταμό και το Δέλτα του, δεσπόζει η σημερινή πόλη των Φερών με το ναό της Παναγίας Κοσμοσώτειρας, σύμβολο της τέχνης και του πολιτισμού της Βυζαντινής Θράκης. Ο ναός έχει ανακηρυχθεί προστάτιδα των απανταχού Θρακιωτών και προσκυνηματικό τους κέντρο.

Το μοναστήρι της Παναγίας Κοσμοσώτειρας χτίστηκε το 1151-52 από τον Σεβαστοκράτορα Ισαάκιο Κομνηνό, γιο του αυτοκράτορα Αλέξιου Α΄ Κομνηνού. Ο αρχιτεκτονικός ρυθμός του ναού είναι σταυροειδής με τρούλο, σε μια – σπανιότατη – παραλλαγή του δικιονίου.

ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΙΚΟΣΙΦΟΙΝΙΣΣΑΣ.

Κτισμένη στις βόρειες παρυφές του όρους Παγγαίου (Δράμας) σε υψόμετρο 753μ., η μονή ιδρύθηκε από τον Άγιο Γερμανό το 518 μ.Χ. σε απόσταση 50μ. από το μοναστικό οικισμό που είχε ιδρύσει στη θέση Βίγλα γύρω στο 451 μ.Χ. ο επίσκοπος Φιλίππων Σώζων. Το όνομά της εικάζεται ότι προήλθε από παραφθορά της έκφρασης «εικών φοινίσσουσα», διότι η αχειροποίητος εικόνα της Παναγίας λέγεται ότι εξέπεμπε ερυθρωπό φως (φοινικούν χρώμα).

Η ιστορία της μονής παραμένει άγνωστη μέχρι τον 11ο αι., οπότε ανακηρύχθηκε σταυροπηγιακή και κτίστηκε νέος καθολικός ναός. Από το 1472 η μονή γνώρισε περίοδο ακμής μέχρι το 1507. Η δράση των μοναχών στην ευρύτερη περιοχή προκάλεσε την οργή των Τούρκων, οι οποίοι τους θανάτωσαν, χωρίς όμως να καταστρέψουν το κτιριακό συγκρότημα της μονής. Έπειτα από παρέμβαση του Πατριαρχείου στη σουλτανική αυλή, η μονή επανακατοικήθηκε από μοναχούς του Αγίου Όρους γύρω στο 1510-1520 και με τα χρόνια μετατράπηκε σε σημαντικό πνευματικό κέντρο.

Μετά την πυρκαγιά του 1854 που αποτέφρωσε τη δυτική πλευρά της, την επιδημία χολέρας το 1864 που αποδεκάτισε τους μοναχούς και τις λεηλασίες των Βουλγάρων το 1917 και το 1943, η Μονή Παναγίας Εικοσιφοίνισσας άρχισε να επαναλειτουργεί το 1965 με αδελφές-μοναχές.

Σήμερα μέσα στον περίβολο της μονής βρίσκονται η επιβλητική εκκλησία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, τα κελιά των μοναχών, το ηγουμενείο, το αρχονταρίκι, παρεκκλήσι αφιερωμένο στην αγία Παρασκευή, όπου αναβλύζει το αγίασμα, καθώς και μουσείο.

ΤΟ «ΠΑΣΧΑ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ» ΣΤΑ ΓΡΕΒΕΝΑ.

Λαμπρές είναι οι γιορτές του Δεκαπενταύγουστου στην περιοχή των Γρεβενών, όπου ξενιτεμένοι από κάθε γωνιά της γης μαζεύονται και ξεκινούν ένα ατελείωτο γλέντι που κάνει τους αγαπημένους συγγενείς να ξανασμίξουν. Χωριά που το χειμώνα κατοικούνται από 100 το πολύ 200 κατοίκους, την εποχή του Δεκαπενταύγουστου φτάνουν να φιλοξενούν έως και δυο και τρεις χιλιάδες πιστούς.

Το επίκεντρο της γιορτής φυσικά είναι συγκεντρωμένο στο ψηλότερο χωριό της Ελλάδας, τη δοξασμένη και πολυτραγουδισμένη Σαμαρίνα, αφού χιλιάδες προσκυνητές καταφθάνουν στη Μεγάλη Παναγιά για να πανηγυρίσουν σε ένα γλέντι που κρατάει τρεις ολόκληρες ημέρες.

ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΠΥΛΙΑΝΗ.

Στην Πάρο γιορτάζει η Παναγία η Εκατονταπυλιανή, ένα από τα σπουδαιότερα βυζαντινά μνημεία της Ελλάδας, που έχει συμπληρώσει 17 αιώνες ζωής. Οι εορταστικές εκδηλώσεις κορυφώνονται το βράδυ του Δεκαπενταύγουστου με παραδοσιακούς παριανούς χορούς και καύση πυροτεχνημάτων.

Ο ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΤΑ ΝΗΣΙΑ.

Σε ορισμένα νησιά της Ελλάδας, όπως για παράδειγμα στην Κασσιόπη της Κέρκυρας ή την Πάτμο και την Ικαρία, οι πιστοί ακολουθούν τα πρότυπα της νεκρώσιμης πομπής που συναντάμε και τη Μεγάλη Παρασκευή.

Στην Κασσιόπη της Κέρκυρας στολίζουν τον επιτάφιο της Παναγίας και ακολουθούν τη λιτανεία με αναμμένα κεριά. Στην Ικαρία μάλιστα, και πιο συγκεκριμένα στον Καμαρόκαμπο στο ξωκλήσι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, υπάρχει ένας μικρός σε μέγεθος επιτάφιος και κάθε χρόνο την παραμονή του Δεκαπενταύγουστου ο ψάλτης τον παίρνει στους ώμους του, για να τον μεταφέρει στην εκκλησία της Αγίας Τριάδας. Εκεί ξεκινούν να χτυπούν οι καμπάνες και γυναίκες κάθε ηλικίας τον στολίζουν με λεβάντες και γαρύφαλλα ψάλλοντας προσευχές, μέχρι τα ξημερώματα. Μόλις χαράξει, οι καμπάνες χτυπούν καλώντας τους πιστούς να προσέλθουν με αναμμένα κεριά, όπου ξεκινά μια μεγάλη πομπή με προορισμό και πάλι τον Καμαρόκαμπο.

ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΣΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ.

Στα Δωδεκάνησα πιο γνωστή είναι η Παναγία η Καβουριανή στη Λέρο. Βρίσκεται κοντά στον οικισμό Ξηρόκαμπος. Το γραφικό εκκλησάκι ονομάζεται και της Καβουράδαινας, διότι στη θέση που είναι, κατά την παράδοση, ένας ψαράς που έψαχνε για καβούρια βρήκε μέσα σε σχισμή την εικόνα της Παναγίας.

Για τη μοναδικότητά της ξεχωρίζει η Παναγία του Χάρου στους Λειψούς. Είναι η μοναδική εικόνα της Παναγίας που δεν κρατά το Θείο Βρέφος, αλλά τον Εσταυρωμένο Χριστό. Όσο και αν ακούγεται παράξενο το όνομά της, εδώ και εκατοντάδες χρόνια, ευλογεί το πεντάμορφο νησί. Η Παναγία του Χάρου πήρε το όνομά της, από το γεγονός ότι ο νεκρός Χριστός στο σταυρό του μαρτυρίου και ο Χάρος σχετίζονται μεταξύ τους εννοιολογικά. Το μοναστήρι της Παναγίας βρίσκεται ένα χιλιόμετρο έξω από το βασικό οικισμό των Λειψών. Τόσο το εξωμονάστηρο, όσο και η εικόνα, χρονολογούνται από το 1600 μ.Χ., όταν έφτασαν στο νησί δύο μοναχοί από την Πάτμο.

Η Παναγία του Χάρου γιορτάζει στις 23 Αυγούστου (εννιάμερα της Παναγίας) και στους Λειψούς στήνεται μεγάλο πανηγύρι. Από το 1943 μέχρι σήμερα τη θαυματουργή εικόνα κοσμούν τα περιώνυμα «κρινάκια της Παναγίας». Τα λουλούδια τοποθετούνται στην εικόνα την άνοιξη, στη συνέχεια ξεραίνονται και στη γιορτή της, κατακαλόκαιρο, ανθίζουν βγάζοντας μοσχομυριστά μπουμπούκια.

Η «ΑΓΙΑ ΣΙΩΝ» ΣΤΗΝ ΑΓΙΑΣΟ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ.

Στην Αγιάσο της Λέσβου, που είναι η πρωτεύουσα της ομώνυμης επαρχίας του νησιού, έχει βρεθεί η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας με την ονομασία «Αγία Σιών», την οποία σύμφωνα με μια παλιά παράδοση, κουβάλησε μαζί του από την Ιερουσαλήμ ο ιερέας Αγάθων ο Εφέσιος, τον 9ο μ.Χ. αιώνα. Το πανηγύρι της Παναγίας ξεκινά από τις αρχές του Αυγούστου όπου οι πιστοί νηστεύουν από λάδι και κρέας και προσέρχονται για να προσευχηθούν.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΡΟΥΣΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ.

Η Ιερά Μονή της Παναγίας στον Προυσό της Ευρυτανίας, είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Υπεραγίας Θεοτόκου και πανηγυρίζει με κάθε θρησκευτική και εκκλησιαστική λαμπρότητα, στις 23 Αυγούστου, στην Απόδοση της προαναφερθείσης Θεομητορικής εορτής.

Η εικόνα της Παναγίας έχει πολύ μεγάλη ιστορία, λόγω της καταγωγής της από την Προύσα της Μικράς Ασίας, αλλά και πολύ μεγάλη χάρη. Εξάλλου εικάζεται ότι είναι έργο του Αγίου Ευαγγελιστού Λουκά, ο οποίος, όπως μας παραδίδεται από την ιερά παράδοση, ζωγράφισε εικόνες της Παναγίας, του Ιησού Χριστού αλλά και των Αγίων Αποστόλων. Βέβαια, ακόμα και αν δεν είναι έργο του Αγίου Λουκά, εν τούτοις επιτελεί πολλά θαύματα, όπως γίνεται με πολλές άλλες εικόνες.

Συγκεκριμένα, η Ιερά Μονή Προυσού ή Πυρσού, βρίσκεται περίπου τριάντα χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα του νομού Ευρυτανίας, το Καρπενήσι, μέσα σε μία κατάφυτη από έλατα περιοχή. Η ιστορία της Εικόνας, και κατ' επέκταση και της μονής, ανάγεται στην περίοδο της βασιλείας του εικονομάχου Αυτοκράτορα του Βυζαντίου Θεοφίλου (829-842). Η εικόνα της Παναγίας βρισκόταν στον πιο περικαλλή ναό της Προύσας, όπου με τη χάρη του Θεού και την πίστη των χριστιανών επιτελούσε πολλά θαύματα.

ΑΜΕΤΡΗΤΕΣ ΟΝΟΜΑΣΙΕΣ.

Πάνω από χίλιες είναι οι ονομασίες που έχει η Παναγία. Εκατοντάδες είναι οι παραδόσεις και οι θρύλοι που ο λαός με τη βαθιά και αταλάντευτη πίστη του τής έχει αποδώσει.

Η Κοίμηση της Θεοτόκου ισοδυναμεί με τη μεγαλύτερη γιορτή του καλοκαιριού στην Ελλάδα, μιας και κάθε νομός ή μικρή επαρχία έχει τη δική της θαυματουργή εικόνα της Παναγίας. Ανάλογα με τα τοπικά έθιμα και τα παραδοσιακά προϊόντα τής κάθε περιοχής, τα πανηγύρια ποικίλουν ως προς τον πλούτο και το είδος των εκδηλώσεων.

Πηγή : <https://www.tanea.ca/>.